TYGODNIK
ROLNICZO-TECHNOLOGICZNY.

ROK CZWARTY. KWARTAŁ PIERWSZY.

Ora et Labora. *Medium tenuere beati.*

Prenumerata w Warszawie półroczna zł. 12, roczna zł. 24. — Na Prowincyi półrocznie 15 zł., rocznie 30 zł. —

w Warszawie z Redakcyi do mieszkań PP. Prenumeratorów bezpłatnie będzie odsełane.

№ 2. *Dnia 8 Stycznia 1838.*

TOWARZYSTWA ROLNICZE.

Zakres działań Towarzystw Rolniczych w ogólności; w szczególności zawiązanego w Güstrow w Meklemburgskiem.
(Dokończenie).

Aby poprzeć przykładem wyżej skreślone czynności Towarzystw, o których mówimy, przytaczam w skróceniu: Sprawozdanie z rocznych czynności Towarzystwa Rolniczo-Przemysłowego, w Güstrow zawiązanego.

1. Ogólne przedmioty dobro i podniesienie przemysłu na celu mające.

1. Towarzystwo rozbierało wartość krajowych wyrobów, naradzało się nad sposobami ich wydoskonalenia i zaprowadzenia w kraju nowych przemysłu gałęzi; a mianowicie tego rodzaju, gdzieby użyć można dzieci ubogich; przez co, z jednej strony ułatwia się ich utrzymywanie, z drugiej zaś wcześnie nawykają do pracy i przemysłowości. Za najstosowniejsze do tego uznano: fabryki wyrobów słomianych i plecionek z witwiny, robienie sieci, tasiemek lnianych, zapałek chemicznych i t. p.

2. Wiele dyskutowano nad środkami podniesienia przemysłu krajowego. Za najpierwszy i główny uznano: Moralne poprawienie osób niem się trudniących; wychowanie córek obywateli miejskich odpowiednie ich stanowi i przeznaczeniu; założenie szkółek niedzielnych prze-

mysłowych i t. p.; ustanowienie wystaw publicznych, tudzież upowszechnienie pomiędzy klassą przemysłową, za pomocą stosownego pisma czasowego, odkryć i doświadczeń, w kraju lub zagranicą poczynionych.

II. Szczególne przedmioty.

A. Królestwo Mineralne.

Zgodzono się na potrzebę:

a. Wyszukiwania w kraju rud żelaznych i zakładania nowych hamerni; ponieważ w wielu okolicach rudy takowe się znajdują.

b. Zakładania kopalni węgli kamiennych, które, podług twierdzenia naturalistów, wszędzie się znajdują; tylko czasami w wielkiej głębokości.

c. Wydobywania torfu, przyrządzania go za pomocą prass i wyrabiania z niego k o a c h u, czyli gatunku węgla ziemnego, i gazu do oświecania.

d. Wyszukiwania dokładniejszej gliny garncarskiej, i obeznawania z nią garncarzy.

B. Królestwo Roślinne.

Uznano potrzebnemi:

a. Oznaczenie wagi różnych gatunków drzewa, tak w stanie suchym jako świeżym będącego.

b. Wyrabianie cukru burakowego, szczególniej upowszechnienie fabrykacyi domowej, i rozsełanie po kraju próbek tego cukru, dla tem większego wzbudzenia zachęty do produkowania go.

c. Większe upowszechnienie uprawy lnu i konopi, i zakładanie stosownych do przerabiania ich fabryk.

d. Zachęcanie rolników do obszerniejszej i dokładniejszej uprawy różnych handlowych roślin, jako to: kardów, rzepaków, kminku, gorczycy, maku, rzadkwi chińskiej, lnianki, kawy krajowej i t. p.

C. Królestwo Zwierzęce.

a. Wielu członków wykazało ważność korzystniejszego niż dotąd, użycia, nietylko szczeciny wieprzowej, ale nadto i włosów świńskich; a mianowicie do wyściełania materacy, kanap, krzeseł i t, p.; albowiem czynione doświadczenia nauczyły już sposobów ich przyrządzania, i przekonały, iż posiadają więcej sprężystości od włosów końskich; a następnie bardzo dobrze ostatnie zastąpić mogą.

b. Upowszechnienie użycia w rolnictwie mąki z kości, i obeznawanie rolników z jej użyciem, oraz wykazanie przyczyn, dla których czasami nie wydaje pożądanych skutków, ogólnie za potrzebę uznano.

Poczem roztrząsano wiele szczególnych przedmiotów, do któregobądź z rzeczonych królestw należących. I tak:

a. Zaprowadzenie i rozpowszechnienie wyrobów z gummy elastycznej, kilka zajęło sessyj; a ich wypadki, piękne dla kraju rokują korzyści.

b. Niemniej były ważne na kilku sessyach dyskussye: o wyrobach żelaznych damasynowanych o złoceniu żelaza i t, p.

e. Przedstawiono broń, której zamek całkiem był niewidzialny, utajony w drzewie; broni więc takiej i pod czas deszczu używać można.

f. Machina do międlenia lnu i konopi, przez Schwasmana wynaleziona, porównaną była z używaną powszechnie do tego celu w Hanowerskiem, i kosztuje na miejscu tal. 8. Porównanie to naprowadziło na myśl: iż połączenie w jednę, zalet tych dwóch machin, zupełnieby odpowiedziało potrzebie wiejskich i miejskich gospodarzy.

g. Z toczonych rozpraw nad dachami czeskiemi, okazało się: że zwyczajne dachówki mogą również dobrze chronić od deszczu i śniegu, skoro zostaną wmurowane na mięszaninę wapna z gipsem (Szparkalk). Upowszechnienie tego sposobu pokrywania byłoby tem ważniejszem, iż podobne dachy mało byłyby kosztowniejszemi od używanych dotąd. Najstosowniejszemi zaś do tego byłyby dachówki falcowe.

h. Zajęły także uwagę Towarzystwa różne surogaty kawy, jako: żyto ze słodem jęczmiennym, pszenica, buraki, wyka szwedzka i t. p. Jest-to rzecz nie małej wagi; używanie kawy coraz bardziej się upowszechnia; a zatem coraz więcej za indyjską pieniędzy wychodzi, które się już do nas nie wracają, gdyż kraje te od nas mało co, lub zgoła nic nie biorą.

i. Wiele się zastanawiano nad dzisiejszym, powszechnie bardzo słabym sposobem budowania gdzie nietrwałe i cienkie mury, mianowicie w północnych klimatach, najwięcej się przyczyniają do tworzenia chorób katarowych, rumatyzmowych i tych, które z zatrzymania transpiracyi pochodzą (a). Zgodzono się przytem na to, iż wielu niedogodnościom, z tak słabej budowy pochodzącym, zapobiedz może ogrzewanie mieszkań powietrzem ocieplonem (b); do czego służyć mogą zwyczajne piece z kafli lub z cegły.

k. Nad poprawą piwowarstwa krajowego, Towarzystwo nie było w stanie się zastanawiać, ponieważ dotąd nie posiada w swem gronie biegłego piwowara.

l. Ten sam przypadek miał miejsce co do wypiekania chleba; dla tego ważne pytania:

1. czyli użycie do chleba dextrynu,
2. czyli odbieranie alkoholu, podczas pieczenia chleba się wywięzującego; nakoniec:
3. czyli używanie na chleb mąki niepytlowanej,

przynosi rzeczywiście tak przedsiębiercom, jak publiczności obiecywane korzyści; pytania mówię te, również rozwiązane być nie mogły (c).

ł. Panowie chemicy, w gronie naszem się mieszczący, zwrócili uwagę Członków na sposób wyrabiania potażu w Ameryce. Dodają bowiem tamże do kali nieco wapna niegaszonego; przez co otrzymują potaż lepszy jeszcze od rossyjskiego, który dotąd za najlepszy był uważany.

m. Z zadowoleniem powzięło Towarzystwo wiadomość, iż oświecanie gazem w Rosztoku zaprowadzone zostało, i objawiło życzenie bliższego objaśnienia tego przedmiotu; a to tem bardziej, iż obecnie w Londynie ogrzewają tymże gazem izby, a zarazem przy nim gotują.

n. Zwróciła także na siebie uwagę Towarzystwa machina do opuszczania wody, przez P. Witmana wynaleziona, i żądano udzielenia bliższej wiadomości o jej praktycznej użyteczności.

(a) Patrz Tygodnik z roku zeszłego stron. 206.
(b) Patrz Tygodnik z r. zeszłego stron. 349 i nast.
(c) To nam wskazuje, jaki być winien skład podobnych Towarzystw; że do niego powinni należeć mężowie procederowi, z właściwym procederem gruntownie obeznani. Red.

o. Wynalazek P. Witty, obracania dymu na materyał palny, jak się rozumie, najmocniej zajął uwagę Członków, i powszechnie życzono, aby jak najprędzej w praktykę wprowadzonym został (a).

p. Jakkolwiek dobre chodniki po miastach powszechnem są życzeniem, to przecież Towarzystwo mniema, iż robione z asfaltu, zbyt są kosztowne; i że wypalane flissy, tę samę oddałyby usługę, przytem o wiele byłyby tańsze (b).

q. Była także często mowa o różnych środkach gaszenia pożarów; a mianowicie: 1 Sieczką 2 materyałami z asbestu, 3 wodą ałunową.

1. Sieczka. Zgodzono się na to, iż lubo zdoła przygasić ogień na kominku, to przecież żadnego uczynić nie może skutku podczas gorenia budynku; albowiem uniesiona wiatrem, wkrótce otworzyłaby powietrzu wolny przystęp do ciała gorejącego.

2. Materye asbestowe, przytłumiają wprawdzie ogień, przecinając przystęp powietrza do ciała gorejącego; ale mogąż one być upowszechnione? i wyrabiane w tak wielkich massach, by budynek gorejący niemi być mógł pokryty? inaczej zaś, żadnego nie uczynią skutku. A więc należą one do tych przedmiotów, które jakkolwiek rzeczy odpowiadają, jednakże w ogólną praktykę wprowadzone być nie mogą.

3. Woda ałunowa. Gaszenie pożarów wodą, w której ałun został rozpuszczony, dla utworzenia na ciele gorejącym skorupy, przystęp powietrzu atmosferycznemu przecinającej, wielu Członków Towarzystwa sądziło być odpowiedniem celowi; jednakże uważając ten sposób gaszenia za zbyt kosztowny, a przytem, iż u nas w każdem miejscu przy ręku mieć go nie można, padło na myśl: czyliby nie zrządziło tego samego skutku: pociąganie ciał gorejących roztworem z gliny, za pomocą pędzli mularskich, na stosownych tykach oprawionych. Wszakże utworzona tym sposobem na ciele gorejącem warstwa gliny, podobnie jak ałun, przecięłaby przystęp powietrza do niego.

r. Zajął także uwagę Towarzystwa nowy gatunek kitu, wynaleziony w Ameryce, a w Anglii obecnie używany. Materyał, z którego się składa, podobno wszędzie się znajduje; jednakże nie odkryto dotąd składowych jego części.

s. Ponieważ doświadczenia przekonały, iż najlepsze smarowidło wozów składa się z 5 części sadła wieprzowego i z 1 części grafitu, przeto Towarzystwo zwróciło na ten przedmiot uwagę interessentów.

t. Znane już były wprawdzie materace i poduszki, w miejsce włosów lub pierza, wypełnione powietrzem; ale nie były one trwałe, ponieważ nie znano sposobu uczynienia szwów i materyi powietrza nieprzepuszczalnemi. Teraz zaś, uskutecznia się to za pomocą rozczynu gummy elastycznej.

u. Wynaleziona machinka do krajania chleba, zajęła uwagę Towarzystwa. Może ona być bardzo użyteczną w gospodarstwach, gdzie się wiele chleba rozkrawa.

(a) Wynalazek P. Witty polega na rozkładaniu dymu w miejscu gorenia ciał palnych w ten sposób: iż połączony z nim cieplik, nieuchodzi przez dymnik, czyli komin, ale raczej służy do ogrzewania. Później zamieszczę obszerniejszy opis tego wynalazku. Red.

(b) W następnych Nrach będzie zamieszczony opis Asfaltu i jego użyteczność; a mianowicie chodników asfaltowych, przy Banku Polskim w Warszawie założonych. Red.

w. Natomiast nieodpowiedziała bynajmniej oczekiwaniom Towarzystwa machina do rozcierania różnych ciał, wynalazku P. Leuchs.

x. Bejc, kolor drzewa machagoniowego naśladujący, szczególniej był piękny na drzewie lipowym, brzozowym i gruszkowym.

y. Dobry kit do pieców, z doświadczenia polecony został (a). Radzono także na ten cel mięszaninę z syropu, popiołu i miałkiego piasku do gęstości ciasta urobioną, którą zatykają się szpary pomiędzy taflami.

Powyższe sprawozdanie najdokładniej wyjaśnia, w ogólności, zakres działań Towarzystw, o których mowa. Nie przedstawiłem go wszakże za wzór do ślepego naśladowania, ale raczej jedynie za przykład; a to dla tego: iż ściśle biorąc, czynności Towarzystwa w Güstrów, więcej się odnoszą do wydoskonalenia przemysłu niżeli krajowego rolnictwa; a nam przeciwnie, potrzeba najprzód ostatnie wywołać do życia, odpowiedniego obecnem społeczeństwa potrzebom, a ugruntowanego na miejscowych stosunkach; a dopiero zająć się podniesieniem i udoskonaleniem krajowego przemysłu. Red.

Prawodawstwo Zbożowe.

O hollenderskim Bilu zbożowym jego wpływie na handel zbożem.

(Dokończenie).

Z powyższego się okazuje, iż bil hollenderski nie ścieśnia bynajmniej handlu zbożem zagranicznem, przez Hollandyą prowadzonem. Jest on ugruntowany na wzajemnym prawie i obowiązkach: rolnictwa, przemysłu i konsumentów. Służy mu za kardynalną podstawę znajomości: po jakiej cenie rolnik, w obecnych stosunkach, jest w stanie dostarczyć konsumentom produktów swego zawodu, wrazie zwyczajnego ich obrodzenia.

Wszystkie klassy mają słuszne prawo wymagania od rolnika by uprawiał to pierwsze, ich niezbędnych potrzeb źródło, podług prawideł jakie mu wskazuje, nie slepe naśladownictwo, ale wyrozumowana nauka jego sztuki. W tym tylko przypadku, ma on nawzajem słuszne prawo: wymagania opieki, przeciw współubieganiu zagranicznych rolników; utraca zaś je wtenczas, gdy przez nieumiejętne produkowanie, staje się przyczyną cen wysokich. Ma się więc rozumieć, iż przy wykrywaniu powyż rzeczonych cen rolniczych produktów, ich umiejętne produkowanie za normę przyjęto.

Konsument jest obowiązany płacić rolnikowi ceny, jakie wykryte i ustanowione zostały. Władze winny czuwać nad dopełnianiem obustronnych obowiązków. Dla tego, jeżeli skutkiem obfitych żniw, za nadto zniży się w kraju cena rolniczych produktów, tem większą rolnik mieć winien opiekę, przeciw dozorowi zagranicznego zboża.

(a) Ten kit opisany jest w Tygod. z r. zeszł. str. 386.

Jeżeli zaś stosunki takowe się zmienią, to jest: gdy w skutek nieurodzaju w kraju, produkta rolnicze nie są wystarczającemi do wyżywienia ludności, co się zwyczajnie objawia przez podwyższanie się ich ceny, w tym razie opieka przenosi się na stronę konsumentów, i wszystko należy czynić, by zapobiedz, nietylko niedostatkowi, ale i zbyt wysokim cenom produktów rolniczych.

W tym duchu jest ustanowione prawo hollenderskie zbożowe, o którem mowa.

Chodzi tu tylko o to: czy skala, czyli stopniowanie wznoszenia się i zniżania cen krajowych produktów, i stosowane do nich zniżanie się i wznoszenie cła, do natury rzeczy przyzwoicie zastosowanem zostało. To, czas dopiero wykaże; co zaś do istoty, czyli ducha tegoż prawa, jak powiedziałem, nic zarzucić nie można. W kraju bowiem gdzie przemysł i praca wysoko rozwinione zostały, a mianowicie, gdzie rolnictwo nie przeważa, owszem zaledwie potrzebnych dostarcza płodów, tam podobne prawo, ze stosownemi zmianami opłat celnych, nietylko jest potrzebnem, ale niezbędnem. Przez to nie poświęca się wcale postępu fabryk i handlu rolnictwu, ale raczej ożywia ostatnie, i podnosi do tego wysokiego stopnia doskonałości, iż co do pierwszych i niezbędnych potrzeb, o tyle kraj czyni mniej zależnym, o ile to zakres jego obszerności dozwala.

Prawo więc to, w każdym razie jest dla Hollandyi stosowne; dla nas zaś, w tym stopniu, stanie się szk[illegible]liwym: w jakim rolnicy hollenderscy, wolni od współubiegania z zagranicznymi, co do konsumcyi krajowej, zawód swój udoskonalą, i więcej niż dotąd produkować będą.

Pohl.

Wiadomości handlowe, przemysłowe i rozmaite.

Londyn dnia 22 Grudnia. Skutki amerykańskiego pieniężnego przesilenia, które na wartość towarów w Europie tak szkodliwie działały, całkiem już zniknęły. Ograniczenie handlu, przez rzeczone przesilenie spowodowane, było przyczyną: iż w ostatnich 6 miesiącach, bardzo mało wpłynęło do Anglii towarów, za które dawniej gotówka wychodziła; skutkiem tego, tak dalece nagromadziły się dziś w tym kraju kapitały, iż nigdy pewnie dawniej nie weszły do handlu tak ogromne massy pieniędzy, jak to obecnie, ma miejsce; z tem przekonaniem: że takowa ich obfitość, długi jeszcze czas potrwa. Ta to okoliczność, połączona z tą niezawodną prawdą: że we wszystkich pozaatlantyckich krajach, produkcya zmniejszoną została, skutkiem rzeczonego pieniężnego przesilenia, tłumaczy, obecne wznoszenie się cen główniejszych produktów na targach zagranicznych. Wszędzie teraz spostrzegamy w naszym przemyśle i handlu nowe życie; we wszystkich bowiem odnogach poczyna się rozwijać czynność, jakiej już dawno nie widzieliśmy. Do tego nie mało także się przyczynia: wypróżnienie składów przemysłu i fakryk naszych, w krajach pozaeuropejskich.

Zboże. Cena krajowego zboża jak dawniej; natomiast wysłano kilka znacznych partyj pszenicy z podklucza, do Ameryki.

Wrocław dnia 25 Grudnia. Po jarmarku jesiennym (a), widoczna panowała u nas cisza w handlu wełną; tylko bardzo małe partye wełny or-

(a) Patrz Tygod. z r. zesz. str. 101. Red.

dynaryjnej, zakupione zostały na potrzebę krajową; wełna zaś najcieńsza najmniejszego nie miała pokupu.

Dopiero gdy nadeszła wiadomość o ruchu handlu wełną w Berlinie, ożywił się i u nas duch spekulacyjny; w ciągu ostatnich dwóch tygodni, sprzedano znaczne partye wełny polskiej, po dobrych cenach. Nadto, dopytywanie o nię trwa ciągle; a to dla tego, iż kilka tutejszych domów, otrzymało znaczne polecenia z Anglii i Saxonii, i wełnę otrzymanemu kommissowi odpowiedną, dosyć wysoko płacą. Obecny tutaj Anglik zakupił bardzo znaczną partyę wełny Polskiej jedno-strzyżnej, i cienkiej Szlązkiej. Pierwszej, żadnych już tu nie ma zapasów; a druga poszła w górę o 3 do 4 procent. Nasze całe zasoby wełny wynoszą około 9000 cent., a mianowicie:

1000 cent. wełny Szlązkiej jednostrzyżnej,
1000 — Rossyjskiej.
1500 — cienkiej Polskiej;
3000 — średniej —
1000 — Szlązkiej letniej;
1500 — Austryackiej.

W ogólności stan handlu wełną jest pomyślny. Wiadomości z Ameryki i Angli są zaspakajające. Ze wszech miar spodziewać się należy, iż w roku następnym (1838) obecne ceny wełny się utrzymają. Na nową strzyż bardzo mało u nas zawarto dotąd kontraktów; ale pochodzi to ze zbyt wysokiego żądania producentów; które zraża spekulantów, tylokrotnie już zawiedzionych.

Wyrabianie cukru burakowego w Rossyi.

W tych dniach odebrała Redakcya z Litwy następującą wiadomość:

„Byłoby dobrze, gdyby Redakcya zamieściła w swem pismie dla przestrogi: iż cukrowania w Wojtkuszkach, w dobrach Hr. Kossakowskiego, założona podług metody Ziera, przez Hrabiego nabytej, nie odpowiedziała oczekiwaniom. Natomiast zaś, wynalazek Hr. Kossakowskiego: oddzielania białka i ewaparowania Syropu, najprzedniejsze wydaje skutki. Prassa maceracyjna (?) także jest nieocenioną. Otrzymują tu 7 prct. cukru. Szkoda tylko, iż plon buraków, których 220 m. uprawiono, był bardzo nędzny.“ K......i.

Cukrownie burakowe w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem.

Gazeta Poznańska donosi: Nader pocieszającą jest rzeczą, że i u nas posiadacze dóbr zajmują się każdym rodzajem przemysłu, jaki się z rolnictwem da pogodzić; a jak dawniej gorzelnie wyłącznym były przedmiotem ich zatrudnień przemysłowych, tak teraz i na inne uwagę swoję zwracają. N. p. niedawno temu powstało kilka fabryk cukru; mianowicie w Nowejwsi, w powiecie Szamotulskim, u Hrabi Dzieduszyckiego; w Kwilczu, powiecie Międzychodzkim, u Hrabi Kwileckiego: w Turwi, powiecie Kościańskim, u Pana Chłapowskiego; w Spławiu, powiecie Poznańskim, u Pana Mycielskiego; w Lewkowie, powiecie Odolanowskim, u Pana Lipskiego; i w Wielkim Wysoku, powiatu tegoż, u Pana Suchorzewskiego.

Wyrabianie cukru z buraków w Szlązku.

Piszą ze Szlązka: Nasze cukrownie burakowe tak szybkie i pomyślne czynią postępy, iż pewno ze wszystkich krajów europejskich najprzód staniemy obok Francyi, i podobnie onej, największą część krajowej potrzeby cukru, sami wyrabiać będziemy. Obok licznych prywatnych cukrowni które już znaczną bardzo ilość cukru produkują, kil

ku znakomitych mężów o dobro kraju gorliwych, zakłada dziś centralną fabrykę cukru, która spodziewać się należy, iż już w roku następnym otworzoną zostanie.

Wynalazki francuzkich rolników.

Przed niedawnym czasem ubiegało się wiele pism czasowych, w powtarzaniu nader ważnych odkryć, jakie poczyniono we Francyi co do uprawy zboża, a mianowicie: że P. Edwarts, na posiedzeniu Akademii francuzkiej dnia 5 Lipca r. z., odczytał rozprawę, w której dowodził: iż żyto, siane w porze gorącej, około Sgo Jana, nie idzie w tym roku w kłosy, ale natomiast mocno się krzewi, i wydaje wyborną paszę zieloną. To mniemane odkrycie, dla tem większego niedowiarków przekonania, poparł inny członek tejże Akademii opisem własnego, następującego doświadczenia: zasiał on około Sgo Jana żyto, w jesieni skosił je dwa razy; a w drugim roku zebrał słomę 7 stóp długą, z pięknemi kłosami wybornego ziarna. Owóż to nowe i ważne odkrycie, od 50 już lat jest nam znane, i dla tego nazywamy odmianę żyta, która do tego jest najzdatniejszą, krzycą, czyli żytem Świętojańskiem (*). Podobnego rodzaju odkrycia bardzo często we Francyi znachodzimy; które zdają się przynajmniej to dowodzić: że Francuzcy rolnicy mało są obeznani z postępami rolnictwa w innych krajach.

Wiadomości krajowe.

Opis nowego Apparatu do pędzenia wódki.

P. Józef Przybylski, mieszkaniec tutejszego kraju, uzyskał w dniu 5 (17) Listopada r. z. list przyznania wynalazku służyć mający na lat 10 w całem królestwie, licząc od daty powyższej: na nowy apparat do pędzenia wódki, według własnego jego pomysłu i popraw urządzony. Apparat ten według podania autora, odznaczać się ma od innych tego rodzaju apparatów:

1. Że mniej opału wymaga.
2. Że jest trwały.
3. Że niewielkiej posługi potrzebuje.
4. Że z korca żyta wydaje 7 i pół gar. okowity 10 próby.
5. Że jest tani, bo urządzony na wyrobienie okowity z 10 korcy zboża w ciągu 12 godzin, kosztuje tylko złp. 6000.

Bliższy zaś opis tego apparatu i rysunki znajdują się w wydziale przemysłu i handlu w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, gdzie żądający każdego czasu widzieć je może.

Doniesienie.

(*) W pierwszem przezemnie wydanem dziełku: O uprawie żyta Egipskiego, i innych zbóż zagranicznych i t. d. Poznań 1820 r., powyższe mniemane nowe i bardzo ważne odkrycie, obszernie jest opisane. Redaktor.

Redaktor Tygodnika N. Kurowski, w Rynku Nowego-Miasta Nr. 310-11. — Drukarnia Gazety Porannej Ulica Swięto-Jerska Nr. 1790.